

అ రాత్రిని వర్ణించమని ప్రబంధకవి నడిగితే —
 'దేశాంతర మేగిన భర్త ఎంతకాలమునకూ రాక, వంత
 జెందుతూ, నల్లచీర ధరించిన ప్రోషితభర్తృకవోలె నున్నది'
 — అంటాడు. ప్రసిద్ధవారపత్రికలలో సీరియల్ సవలలు
 రాసే ప్రముఖరచయిత్రి నడిగితే — అగ్నిసాక్షి గా వివాహ
 మాడిన దైవం తనని అపార్థం చేసుకొని, పాదాలచెంత
 యింత చోటివ్వడానికి కూడా నిరాకరించగా, ఆవేదనతో
 కృంగి కృశించి నశిస్తున్న భారత స్త్రీ హృదయంలా అంధ
 కార బంధురమైవున్నది - అంటుంది. వయసూ మనసూ
 మండుతున్న యివ్వాలి కవి నడిగితే - 'బూర్జువాలు, భూస్వా
 ములు, దొంగనాయకులు, వినాయకులూ పీడితప్రజల
 మొహాలపై కప్పిన బాధల, భయాల, కుట్రల, మోసాల
 ముసుగులా వుంది ఈ రాత్రి - అంటాడు.

ఎవ రేమంటేనేం, అది రాత్రి, చీకటిరాత్రి, ఎనిమిది
 గంటలవరకూ చీకటిపెరిగిన రాత్రి.

అది పల్లెటూరు గనుక, ప్రభుత్వం వారి 'గ్రామీణ విద్యుచ్ఛక్తి కార్యక్రమాలు' ఇంకా ఆ వూరిదాకా చేరలేదు గనుక - ఎనిమిది గంటల చీకటిరాత్రి ఆ వూరి సందులలో గొండులలో చీకటిగానే వుంది. రోడ్ల మరమ్మతుల కని మంజూరు చేయించిన యాళ్ల వేల రూపాయలూ పంచాయతీబోర్డు ప్రెసిడెంటు బందరు నేతిమిఠాయి తిన్నట్లు తినేశాడు గనుక - ఆ వూరి సందులూ గొండులూ గోతులు గోతులుగా - ఆ వేళ పగలే వానకురిసింది గనుక - బురద బురదగా వున్నాయి.

చీకటి చీకటిగా, గోతులు గోతులుగా, బురద బురదగా వున్న ఆ సందులలో గొండులలో - ఒకచేతిలో మట్టి దాక, మరోచేతిలో వుచ్చిపోయిన కర్ర వుచ్చుకుని, బురదలో జారిపడకుండా కర్ర గుచ్చి గుచ్చి సడుస్తూ, ప్రతి యింటిగుమ్మం ముందూ ఆగి - 'మాదాకబళం తల్లీ' - అని అరుస్తూన్నాడు. ఆ వూళ్ళో చాలా కాలంగా బిచ్చమెత్తుకు బతుకుతున్న నారిగాడు.

వాడి కేక చాలా మంది అమ్మలకీ తల్లు కీ వినిపించడం లేదు. చాలా మంది వినిపించు కోవడంలేదు. వినుపించుకున్న వాళ్ళలో - కొందరు లేదు పొమ్మంటున్నారు; కొందరు చెయ్యారుకోలేదు, పొమ్మంటున్నారు, కొందరు భోజనాలై పోయాయి, ఏం మిగలలేదంటున్నారు; కొందరింకా భోజ

నాలుకాదేదు, మళ్ళీ రమ్మంటున్నాడు, కసిరేవాళ్ళుకొందరు,
కరిచేవాళ్ళు కొందరు, విదిలించేవాళ్ళు కొందరు, విసిరికొట్టే
వాళ్ళు కొందరు!

నారిగాడు తిరిగాడు, తిరిగాడు ఆశ చావక, ఆకలి
చావక ఎసిమిదిన్నర, తొమ్మిది, తొమ్మిదరదాకా తిరి
గాడు ఆ పూళ్ళో యిల్లాళ్ళందరినీ అన్నపూర్ణలన్నాడు,
లక్ష్మీదేవులన్నాడు, పిల్లలైనవాళ్ళకి పండంటి బిడ్డలు యింటి
నిండా తిరుగుతారన్నాడు, పిల్లలున్నవాళ్ళకి కోడళ్ళొస్తా
రన్నాడు, అల్లళ్ళొస్తారన్నాడు, నిన్నటినుంచీ తిండి తేద
న్నాడు, ఆకలి మండిపోతోందన్నాడు, చచ్చిపోతున్నా
నన్నాడు, చచ్చి మీ కడుపున పుడతానన్నాడు, చేతు
లెత్తి మొక్కాడు, వేడుతున్నాడు, ఎడిచాడు, 'మావా
కబళం తల్లీ' - అని అరిచాడు, అరిచాడు - అరవలేనంత
వరకూ అరిచాడు, తిరగలేనంత వరకూ తిరిగాడు.

కాని- పాచిపోయిన అన్నంమెతుకులో గుప్పెడూ,
చద్దికంపుకొట్టే వచ్చడేదో పినరంతా తప్పితే ఆ పూట
నారిగాడికి మరేం దొరికిలేదు. అన్నం పెట్టని వాళ్ళని తిట్లు
కుంటూ, దేవుణ్ణి తిట్లుకుంటూ, తనని తాను తిట్లుకుంటూ-
మండుతున్న కడుపుతో తడబడుతున్న కాళ్ళతో మెల్లగా
వెళ్ళి, చెరువుగట్టున పాకలో కూలబడ్డాడు నారిగాడు.

ఆ పాక శిథిలావస్థలో వుంది. పాకముందున్న
గాంధీగారి విగ్రహానికి ఒక చెయ్యి విరిగిపోయి వుంది కాలు
యివ్వారో రేపో విరిగిపోడానికి సిద్ధంగా వుంది. ఊళ్ళో

మగాళ్ళు తీర్తిగా వున్నవుడు కూచోడానికని ఆ పాక
 వేశారు. కాని యిప్పుడది బిచ్చగాళ్ళకీ, దొంగచాటుగా
 సిగరెట్లు శాల్చే స్కూలు కుర్రాళ్ళకీ, జూదగాళ్ళకీ
 మాత్రమే ఉపయోగపడుతోంది, ఆ పాక స్థానంలో మంచి
 పెంకుటిషెడ్ వేయించడానికని మంజూరైన యిర్నావే వేల
 రూపాయల్లో - సగం మాత్రమే తను తిని, మిగతా సగమూ
 మిగతా మెంబర్లకీ పంచాడు. పంచాయతీబోర్డు
 ప్రెసిడెంటు!

ఆ చద్ది పచ్చడే కలుపుకుని, ఆ పాచి పోయిన మెతు
 కులే తిన్నాడు నారిగాడు. ఆకలి ఆవగింజంతయినా తీరలేదు.
 చెరువులో కెళ్ళి కడుపువిండా నీళ్ళు తాగాడు. మళ్ళీవచ్చి
 పాకలో కూర్చున్నాడు.

చీకటి చిక్కబడింది ఊరంతా నిద్రపోతోంది. నారి
 గాడుమాత్రం నిద్ర రాక, ముసుగుతున్న ఆలోచనల్ని
 దోమల్ని వదిలించుకోలేక, పాకలో ఒక మూల చింకి
 దుప్పటిమీద దొర్లుతున్నాడు.

రాత్రికి నడివయస్సొచ్చింది. చీకటి పూర్తిగా
 నలుపెక్కి, నిండుగా బలీసి, అంతటా నిండింది. కాటిక
 లాంటి ఆ చీకటిలో కన్ను పొడుచుకున్నా ఏమీ కనబడ్డం
 లేదు. కీచురాళ్ళ కూతలు తప్ప మరేం వినబడ్డం లేదు.

ఆ చీకటిలో, ఆ నిశ్శబ్దంలో - గాంధీగారి విగ్రహాని
 కవతల, రేవుదగ్గరలో బురదలో దబదబా వినిపించిన అడు

గుల చక్క డేమిటో నారిగాడి కర్ణంకాలేదు. చెవులు రిక్కిం
చుకుని విన్నాడు.

ఒకరుకాదు. ఏదారుగురు మనుషులు గబ గబా,
గజిబిజిగా, ఖంగారుగా నడుస్తున్న చప్పుడు... ఆ చప్పుడు
కాస్సేవు ఆగిపోయింది. అ తరువాత యిద్దరో ముగ్గురో
చెరువులో దిగిన చప్పుడు... బరువైన వస్తువేవో చెరు
వులో పడేసిన చప్పుడు... నీళ్ళ చప్పుడు... నీళ్ళ అడుగు
నంది వస్తున్న బుడగల చప్పుడు...

నారిగాడి గుండె దడ దడ లాడింది, ఊపిరి బిగబట్టి
కూర్చున్నాడు.

చెరువు వొడ్డునుంచి మళ్ళీ తిరుగొస్తున్న పాదాల
చప్పుడు... గబగబా, ఖంగారుగా నడుస్తున్న పాదాల
చప్పుడు...

దోమ ముక్కులో దూరి నారిగాడికీ తుమ్ముచ్చింది.
ఎంత ఆవుదామకకున్నా ఆగలేదు. తుమ్మేశాడు. పాదాల
చప్పుడు ఆగిపోయింది. ఎవర్రా అక్కడ? - చీకటిలోంచి
బండగా వున్న ఒక గొంతు అడిగింది. నారిగాడు మాట్లాడ
లేదు. రెండు పాదాలు బలంగా అడుగులేస్తూ తనవేవు...
పాకలాకి వస్తున్నప్పుడు... లీలగా ఒక మనిషి ఆకారం...
నారిగాడి మొహాన బార్చిలైటు వెలిగింది. కళ్ళు మిరుమి
టుగా గొలిపి గట్టిగా మూసుకున్నాడు. లైటారిపోయింది.
'నువ్వేం జేత్రన్నావురా యిక్కడ?' మళ్ళా ఆ బండ
గొంతే గర్జించింది.

నారిగాడు పనికిపోతూ - 'ఏం లేదు దొరా ...
ఏం లేదు... ఇక్కడ పడుకున్నాను' - అన్నాడు.

"ఏం చూశావ్?" మళ్ళా ఓ గద్దించు.

"ఏం లేదుదొరా ... ఏం లేదు ... నేనేం
సూళ్ళేదు"

రేపోద్దున ఎక్కడైనా ఏమైనా కూశావంటే నీ
ప్రాణం దక్కదు జాగ్రత్త... పాదాలన్నీ మళ్ళీ కదిలి గబ
గబా నడుస్తూన్న చప్పుడు... దూరంగా వెళ్ళిపోయిన
చప్పుడు.

ఆ చప్పుడు ఆగిపోయాకగాని నారిగాడి ప్రాణం
కుదుటబడలేదు. జరిగిం దేమిటో కొంత అర్థమైంది. ఆ
బండగొంతు ఎవరిదో గుర్తుపట్టాడు. ఆ పూరి ముస్సబు
రాఘవయ్య గొంతది. చెయ్యికాలూ సరిగావున్నరోజుల్లో
ముస్సబుగారి గొడ్డచావిట్లో కొంతకాలం పని చేశాడు నారి
గాడు.

○ ○ ○

తెల్లవారింది. కావిళ్ళేసుకుని నీళ్ళకోసం మొచ్చిన
వాళ్ళు - చెరువులో తేల్తున్న శవం చూచి బయటికి
లాగారు. చినపార్టీలో ముఖ్యుడైన రంగారావు శవమది ఆ
పూళ్ళో రెండే పార్టీలున్నాయి - పెదపార్టీ - చినపార్టీ అని.
పెదపార్టీకి ముస్సబు రాఘవయ్య నాయకుడు. ముస్సబుకి
కంటకంగా తయారయ్యేడు రంగారావు, కంటకాల్నీ,

కంటిలో నలుసుల్ని ఎలా తీసివారయ్యారో ముస్సబుకి బాగా తెలుసు.

రంగారావు ఎలా చచ్చిపోయాడో పూర్వో వాళ్ళకి తెలీదు ఇదేదో పెదపాత్తి వాళ్ళే చేయించి వుంటారని అనుమానించినా ఆధారాలేమీ దొరక్క పైకి ఏమీ అనలేక పోయారు చినపాత్తి వాళ్ళు, పోలీసు కి తెలిస్తే అవసరవు కేసులూ గొడవలూ జరుగుతాయని జడిసి తోందర తోంద రగా శవానికి అంత్యక్రియలు జరిపించేశారు రంగారావు బంధువులు.

రంగారావు చావుగురించి వూరంతా గగ్గోలాగా వుంది. నదంతులు... రకరకాల వ్యాఖ్యానాలు... ఊహగా నాలు... కథలు... పొద్దుమూరెడెక్కి, బారెడెక్కి యింకా పైకెక్కి నడినెత్తిమీది కొచ్చింది. నారిగాడుమాత్రం పాకలో అలాగే కూర్చున్నాడు. రాత్రి జరిగిన సంఘటన... గొంతులో... బయటికి కక్కా లేని మింగాలేని రహస్యం... గుండెలో నిప్పులా తాజుకుంటున్న నిజం... ఏమీ చెయ్య లేని స్థితి... మనసునిండా ఏదో భయం... దిగులు ... బ్రతుకుమీద విరక్తి.. మనుషుల మీది కోపం.. అసహ్యము. రాత్రికూడా కడుపు నిండ్లపోయినా, కడుపు నిండా తిని రెండు రోజులైనా, బిచ్చానికి బయల్దేర బుద్ధి కాలేదు నారిగాడికి.

సాయంత్రమైంది. మళ్ళా రాత్రి వచ్చింది. మళ్ళీ చీకటి పడింది... చీకటి మళ్ళీ పెరుగుతోంది... నారిగాడింక

ఆకలిబాధకి తట్టుకోలేకపోయాడు, అడుక్కోటానికి బయల్దేరాడు.

చీకటి చీకటిగా, గోతులు గోతులుగా, బురద బురదగా వున్న సందలో గొండల్లో ప్రతి యింటిముందు ఆగి “మాదాకబళం తల్లీ” అని అరస్తూ మళ్ళీ వోపికున్నంత పరికూ తిరిగాడు. ఇవ్వాలేకూడా ఏ తల్లీ దయదర్శలేదు. నారిగాడు ముస్సబు యింటిముందు కొచ్చాడు. అలవాటు ప్రకారం అరవబోయి మానేశాడు. “భీ! సావసన్నా సత్తా గాని, ఈ యింటి కూడు తినకూడదు, తినకూడ” దనుకున్నాడు. ముందుకెళ్ళిపోయి పక్కయింటి గుమ్మంముందాగి “మాదాకబళం తల్లీ” - అని అరిచాడు. ఆ తలుపు తెరుచుకోలేదుగాని ముస్సబు యింటి తలుపు తెరుచుకుంది. నౌకరు బయటకొచ్చి - ‘నారిగా’ అని పిలిచాడు. నారిగాడు వినిపించుకోనట్టుగా అక్కడ నిలబడ్డాడు నౌకరు మళ్ళీ పిలిచాడు. నారిగాడికి వెళ్ళకతప్పిందికాదు. నౌకరు గిన్నెడన్నమూ, కూరా, పచ్చడి నారిగాడు దాకలో కుమ్మరించాడు. దాక నిండిపోయింది. ఇంకేయింటికీ వెళ్ళకుండా చెరువుగట్టుమీద పాకలో కొచ్చేశాడు.

ఆకలిబాధ విపరీతంగా వుంది. అయినా ముస్సబు గారింటో పెట్టిన అన్నం తినబుద్ధికాలేదునారిగాడికి. “తినకపోతే సచ్చిపోతానేమీ” - అనుకున్నాడు. సచ్చినాసరే ఈ కూడుమాత్రం తినకూడదనుకున్నాడు. మళ్ళీ దాకలో వున్న

అన్నమంతా పాకముందు కుమ్మరించేశాడు. లోపలికెళ్ళి
ముసుగెట్టు కూచున్నాడు.

ఆకలితో పేగులు లాంగలు చుట్టుకుపోతున్నాయి.
సత్తువలేక నరాలు లాగుతున్నాయి నోరు పికచకట్టుక
పోయినట్టనిపించింది. మెల్లగా లేచి వెళ్ళి రేవులో దిగాడు.
నీళ్ళు నోట్లో పోసుకుంటే పళ్ళు జివ్వస లాగాయి. ఆ చల్ల
దనం భరించలేక రెండుగుక్కలు తాగి వచ్చేశాడు. మళ్ళీ
పాకలో కొచ్చి కూర్చున్నాడు. తాగిననీళ్ళు ఖాళీగా వున్న
పొట్టలో చల్లగా మండి, ఆకలిమంట యింకా పెంచినట్టని
పించింది. గాలి చలిగావుంది. చలిగాలితోపాటు పారేసిన
కూరవాసన...ఆ వాసనకి ఆకలి మరీ ఎక్కువై నట్టని
పించింది. నారిగాడు మనస్సులోనే తర్కించుకున్నాడు-
“ఒక్క మున్నబన్న మాటేంటి. ఈ లోకంలో ఎంతమంది
ఎన్నెన్ని గొరాలు సెయ్యటంలేదు? పాపం సెయ్యినో
డేవడు? ఇంతకంటే ఎక్కువ కూనిలు సేసినో శ్మేందరులేరు?
మునసబు కూని సేశాడని, ఆయన పెట్టిన కూడు తినకుండా
కూకుంటే ఎవడికి నష్టం? నాకే...కూడు లేకపోతే నేనె
సత్తాను... ఎవడెట్టా సత్తే నాకెండుకు... ఎవడి పాపాన
ఆడే బోతాడు...బతికిననాట్రోజులూ కళ్ళుమూసుకునిపొట్ట
గడువుకుంటేసాలు... అన్నంకోసం వుట్టిన జీవుడిది. అన్నం
కంటే ఎక్కువేంటుంది...”- అనుకున్నాడు.

93 to 96

page missing

93 to 96

page missing

